

พ ระ ะ ธิ ร ร ม คุ ณ

พระธรรมอันพระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสดีแล้ว อันบุคคล
ผู้ปฏิบัติสามารถเห็นเองได้ ให้ผลไม่จำกัดกาล เป็นสิ่งที่ควร
เรียกให้มาดุ เป็นสิ่งที่ควรน้อมเข้ามาไว้ในใจ อันวิญญูชนพึง
รู้ได้เฉพาะตน

พระธรรมคุณ

๕๐

มนุษย์ทุกคนสามารถเพิ่มเติมความสุขความสำเร็จให้แก่ชีวิตของตนเองได้ ด้วยธรรมะของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า อันเป็นลัทธิธรรมที่จะทำให้เข้าถึงความบริสุทธิ์หลุดพ้นจากความทุกข์ทั้งมวล ก่อให้เกิดคุณประโยชน์แก่ผู้ประพฤติปฏิบัติได้ทุกกาลสมัย ยิ่งปฏิบัติมาก มีความบริสุทธิ์มาก ยิ่งให้ผลเป็นความสุข ความสำเร็จมาก แต่หากบุคคลใดละเลยการปฏิบัติ และการฟังธรรม เขาย่อมเสียโอกาสที่จะได้สัมผัสกับอมตธรรม อันทรงคุณค่า และอาจไม่มีโอกาสรู้ว่า เราเกิดมาทำไม อะไรคือเป้าหมายที่แท้จริงของชีวิต

ในบทสวดสรรเสริญพระธรรมคุณ ทำให้เราทราบว่

“สุวากุขาโต ภควตา ธมฺโม สนฺทิฏฺฐิโก อกาลิโก
เอทิปสฺสึโก โอปนยิโก ปจฺจตฺตํ เวทิตพฺโพ วิญญูติ

พระธรรมอันพระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสดีแล้ว อันบุคคลผู้ปฏิบัติสามารถเห็นเองได้ ให้ผลไม่จำกัดกาล เป็นสิ่งที่ควรเรียกให้มาดู เป็นสิ่งที่ควรน้อมเข้ามาไว้ในใจ อันวิญญูชนพึงรู้ได้เฉพาะตน”

สุวากุขาโต ภควตา ธมฺโม พระธรรมที่พระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสไว้ดีแล้ว คือ ธรรมะที่พระองค์ได้ตรัสรู้แล้วนำมาสั่งสอนสัตว์โลก ผู้ใดประพฤติปฏิบัติตามก็จะได้เข้าถึงธรรมอันประเสริฐ

พระธรรมคุณ

๕๑

และได้รับรสแห่งอมตธรรมซึ่งเป็นเลิศกว่ารสทั้งปวง คือ มีแต่ความร่มเย็นเป็นสุข ไม่มีทุกข์ใดๆ ทั้งสิ้น

หนทางแห่งความสุขที่พระพุทธองค์ทรงสอนไว้ว่า ให้มีความเห็นชอบ ความดำริชอบ กล่าววาจาชอบ ประกอบการทำงานชอบ หาเลี้ยงชีพโดยชอบ ทำความเพียรชอบ ตั้งสติไว้ชอบ และทำสมาธิชอบ ถ้าเราพิจารณาดูให้ดีจะเห็นว่าธรรมะเหล่านี้ ผู้ใดประพฤติปฏิบัติได้ จะอำนวยผลดีทั้งทางโลกและทางธรรม ดังนั้นธรรมะที่พระองค์ตรัสสอน จึงได้ชื่อว่า สวากขาตธรรม คือ พระธรรมอันพระผู้มีพระภาคตรัสดีแล้ว ไพเราะทั้งในเบื้องต้น ท่ามกลาง และเบื้องปลาย

สนทสิฏฺฐิโก พระธรรมคำสอนของพระองค์นั้น บุคคลใดลงมือปฏิบัติสมควรแก่ธรรม ย่อมได้บรรลุ และเห็นได้ด้วยตนเอง ไม่ต้องขึ้นต่อผู้อื่น ไม่ต้องเชื่อถ้อยคำของใคร เพราะธรรมะภายในไม่เหมือนสิ่งของที่คนมองเห็นแล้วชี้ให้ดูได้ ต้องอาศัยการหยุดใจ เมื่อหยุดก็สว่าง เมื่อสว่างก็เห็น เป็นการเห็นด้วยใจ เห็นด้วยธรรมจักขุ เห็นได้ถูกต้องตรงไปตามความเป็นจริงของสิ่งที่มียู่จริง

อกาลิโก รู้ได้โดยไม่จำกัดกาลเวลา ใจหยุดเมื่อไรก็เข้าถึงได้เมื่อนั้น ใจละเอียดถึงสภาวะธรรมใด ย่อมเข้าใจสภาวะธรรมนั้น

พระธรรมคุณ

๕๒

และได้รับผลเสมอโดยไม่จำกัดเวลา

เอหิปสูลิโก ควรเรียกให้มาดู เพราะธรรมะของพระองค์ เป็นของมีจริง และ ดิจริง ของสิ่งใดก็ตามถ้าไม่มีอยู่ หรือมีอยู่ แต่ไม่จริง ก็ไม่ใช่สิ่งที่ควรเรียกผู้อื่นมาดู แต่เพราะพระธรรมนี้ ทั้งมีจริง และจริง เมื่อผู้ใดปฏิบัติได้แล้ว ย่อมเป็นสิ่งที่น่าจะ เชิญชวนคนอื่นให้มาพิสูจน์ด้วยตนเอง

โอปนยิโก เมื่อปฏิบัติตามคำสอนของพระองค์ และได้ พบของดี ของจริงแล้ว ก็ควรน้อมเข้ามาไว้ในใจ และถือปฏิบัติ ยิ่งๆ ขึ้นไป

ปจจตตํ เวทิตพฺโพ วิญญูหิ ธรรมะของพระพุทธองค์นั้น บุคคลจะพึงรู้ได้เฉพาะตน ข้อนี้คล้ายกับ สนทิจฺฉิโก ที่กล่าวแล้ว แต่ต่างกันว่า สนทิจฺฉิโก กล่าวถึงอาการเห็น ส่วน ปจจตตํ เวทิตพฺโพ วิญญูหิ กล่าวถึงอาการรู้ คือ ผู้ปฏิบัติธรรม จะรู้ว่า ธรรมะดีจริงอย่างไร เมื่อปฏิบัติแล้วจะได้ผลเป็นอย่างไร ย่อม เกิดจากการปฏิบัติอย่างถูกต้องด้วยตนเองเท่านั้น ผู้อื่นจะ พลอยรู้ด้วยไม่ได้ เพราะเป็นรสทางใจ

หากใจของผู้ปฏิบัติเยือกเย็นเป็นสุขเพียงใด แม้จะนำไป เล่าให้ผู้อื่นฟัง ใจของผู้ฟังก็ไม่เย็นเป็นสุขตามที่เขาบอกเล่าได้ อุปมาเหมือนคนได้กินแกงชนิดหนึ่ง และมาเล่าให้เราฟังว่า

พระธรรมคุณ

๕๓

อรร้อยอย่างนั้นอย่างนี้ เราก็นึกไม่ออกว่า แกงที่เขาว่านั้น รสชาติเป็นอย่างไร จนกว่าจะได้ชิมด้วยตนเอง พระธรรมคำสอนของพระพุทธองค์นั้น นำประโยชน์สุขอันแท้จริงมาสู่ผู้ที่เลื่อมใสศรัทธา และปฏิบัติตามได้เสมอ ดังเรื่อง พระปิลทปาทิกเถระ

*เมื่อครั้งพุทธกาล พระภิกษุจำนวน ๓๐ รูป ได้เข้าจำพรรษาอยู่บนเนินแห่งหนึ่งชื่อว่า ควรวาพะ ทุกๆ ครั้งเดือนที่เป็นวันอุโบสถ ท่านจะมาประชุมรวมกัน เพื่อฟังธรรมและสนทนาธรรมเรื่องมหาอริยวงศ์ ที่สรรเสริญการอยู่อย่างสันโดษด้วยปัจจัย ๔ และการยินดีในการทำภาวนา

วันหนึ่ง ขณะมีการแสดงธรรม **พระปิลทปาทิกเถระ** เข้ามาฟังทีหลัง ท่านนั่งฟังอยู่ในที่กำบัง โดยไม่รู้ว่ามีงูพิษนอนขดอยู่ งูพิษได้ฉกกัดพระเถระที่ลำแข้งจนเนื้อหลุด ทำให้ท่านได้รับทุกขเวทนาแสนสาหัส แต่ท่านคิดว่า หากเราบอกเรื่องนี้แก่ภิกษุทั้งหลาย การฟังธรรม และการแสดงธรรมก็จะยุติลง แม้เราเองและภิกษุทั้งหลายก็จะไม่ได้ฟังธรรม จึงไม่ได้บอกใคร เพียงแต่จับงูใส่ย่าม ผูกปากย่ามวางไว้ นั่งฟังธรรมต่อด้วยความเคารพเลื่อมใส ไม่ได้สนใจต่อความเจ็บปวดของร่างกาย และไม่ได้กลัวว่าพิษจะทำอันตรายถึงแก่ชีวิต

พระธรรมคุณ

๕๔

ท่านนั่งฟังธรรมด้วยใจสงบนิ่งเยือกเย็น ดำรงสติตั้งมั่น
อยู่ในกลางกาย มีปีติสุข ตี๋มตำรสแห่งพระธรรมเทศนาอยู่ภายใน
ถึงแม้ร่างกายภายนอกจะประสพกับทุกข์เวทนา แต่จิตใจก็ไม่
หวั่นไหวได้หลบอยู่ในหลุมหลบภัยที่ดีที่สุดคือศูนย์กลางกายฐานที่
๓ มีธรรมปีติตลอดเวลาด้วยความเลื่อมใสในพระธรรม จวบจน
รุ่งเช้า เมื่อพระเถระแสดงธรรมจบลง พิชฌูในร่างกายของ
พระปิ่นทปาดิเกระ ก็พลันสงบลง และไหลออกจากบาดแผล
ลงสู่พื้นดิน เพราะจิตที่เลื่อมใสในพระธรรมคุณของพระลัมมา-
ลัมพุทเธเจ้า ท่านจึงได้บอกเรื่องนี้แก่เพื่อนภิกษุแล้วปล่อยญไป

จะเห็นได้ว่า บัณฑิตในกาลก่อน ท่านตระหนักและ
ซาบซึ้งในพระธรรมคุณ มีจิตใจฝักใฝ่ในการฟังธรรม
และปฏิบัติธรรม รักธรรมะยิ่งกว่าชีวิต และในที่สุดชีวิตก็ได้รับ
ความปลอดภัยพ้นจากอันตราย ดังพระพุทธรพจน์ที่ว่า

“เย จ โข สมมทกฺขาเต ฐมเม ฐมมานุวตฺติโน
เต ชนา ปารเมสฺสนติ มจฺจุเชยฺยํ สุตฺตตรํ

ชนเหล่าใดประพฤติธรรมในธรรมที่พระพุทธรเจ้าตรัส
ดีแล้ว ชนเหล่านั้นจักข้ามแดนมฤตยู ที่ข้ามได้แสนยาก”

การแสดงความรักในพระธรรม ซึ่งเป็นคำสั่งสอน
ของพระลัมมาลัมพุทเธเจ้า เป็นทางมาแห่งดวงปัญญาอันบริสุทธิ์

พระธรรมคุณ

๕๕

เมื่อมีการแสดงธรรม ณ ที่ใด ให้มีความกระตือรือร้นอยากจะไปฟัง
ฟังธรรมด้วยความสงบสำรวม ตั้งใจ ไม่นั่งหลับ ไม่คุย และไม่
คิดฟุ้งซ่านขณะฟังธรรม จะวางหนังสือธรรมะก็วางไว้ในที่สูง
ที่เหมาะสม ปฏิบัติธรรมก็ปฏิบัติให้สม่ำเสมอ มีความเคารพใน
พระธรรม เมื่อรู้ธรรมะแล้ว ก็ควรบอกกล่าวหรือสอนธรรมะนั้น
ด้วยความระมัดระวังไม่ให้ผิดพลาด จะได้นำแสงประทีปแห่ง
ธรรมไปจุดให้สว่างไสวในกลางใจของบุคคลรอบข้างต่อไป

